

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

عنوان از ارزشیابی تا بازنگری برنامه‌های درسی

نویسندگان

طاهره ظفری پور ، محبوبه عارفی ، کورش فتحی واجارگاه ، رضا محمدی

۱. دانشجوی دکتری رشته برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی . دانشگاه شهیدبهشتی . zafaripour@yahoo.com
۲. دانشیار دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهیدبهشتی . arefi6@gmail.com
۳. استاد دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهیدبهشتی. Kuroshfathi2@gmail.com
۴. استادیار سازمان سنجش آموزش کشور. remohamadi@yahoo.ca

15th Conference on Assessment and Quality Assurance in University Systems

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

مقدمه

آموزش و به تبع آن آموزش عالی مسیری برای رشد، بهبود و توسعه افراد و جوامع می‌باشد، برنامه‌درسی به عنوان یکی از مولفه‌ها و از ارکان اساسی و حیاتی نظام آموزش عالی است که با هدف یادگیری، دارای مراحل نظیر سنجش نیازها، تدوین هدفها، انتخاب و سازماندهی محتوا و نیز تجربیات یادگیری، اجراء و ارزشیابی می‌باشد. در این راستا ارزشیابی به عنوان یکی از مولفه‌های مهم و حساس فرایند برنامه‌ریزی درسی قابل توجه است که کارایی و اثربخشی برنامه‌ریزی درسی را تضمین و تعریف‌کننده نظامی برای بهبود مستمر برنامه‌های درسی در ضمن طراحی و اجرای برنامه و نیز پس از اجرای برنامه‌درسی است. بنابراین با توجه به اینکه مولفه ارزشیابی دارای یک نقش محوری و در عین حال تعاملی با سایر مولفه‌ها و مراحل برنامه‌ریزی درسی است مورد توجه از حیث یک گام اساسی در فرایند بازنگری برنامه‌های درسی که در ادامه به تشریح آن پرداخته می‌شود.

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

بیان مسأله

ارزشیابی به عنوان یکی از مولفه‌های مهم و حساس فرایند برنامه‌ریزی درسی کارایی و اثربخشی برنامه‌ریزی درسی را تضمین و تعریف‌کننده نظامی برای بهبود مستمر برنامه‌های درسی در ضمن طراحی و اجرای برنامه و نیز پس از اجرای برنامه‌درسی است. بنابراین مولفه ارزشیابی دارای یک نقش محوری و در عین حال تعاملی با سایر مولفه‌ها و مراحل برنامه‌ریزی درسی است. در همین نگاه موضوع بازنگری برنامه‌های درسی که عمدتاً با هدف بهبود و افزایش کیفیت برنامه‌ها انجام می‌شود یکی از فرایندهای مهم در حوزه برنامه‌درسی محسوب می‌شود که برای متناسب کردن برنامه‌های درسی با نیازها و اهداف با ارزشیابی صورت می‌گیرد. یکی از موضوعات کلیدی و مورد بحث وجود دیدگاه‌ها و به تبع آن اختلاف نظرها در حوزه بازنگری برنامه‌های درسی از ابعاد ساختاری، محتوایی و اجرایی است که ضرورت دارد ضمن بررسی و واکاوی آنها، چهارچوب و زبان مشترکی در این خصوص ارائه شود. از این رو در این مقاله ضمن نگاهی به روند بازنگری و ارزشیابی برنامه‌های درسی، چالش‌ها و به نوعی فرایندکاوی در روند، فرایند، تقدم، نقش و جایگاه بازنگری و ارزشیابی در برنامه‌های تبیین می‌شود.

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

اهداف و پرسش‌های پژوهش

- بررسی چالش‌های بازنگری برنامه‌های درسی،
- بررسی فرایند و مولفه‌های بازنگری برنامه‌های درسی،
- تبیین نقش و جایگاه بازنگری و ارزشیابی در برنامه‌های درسی.

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش مورد استفاده در این پژوهش روش کیفی با شیوه مطالعه اسنادی (سندکاوی) می‌باشد. یعنی برای بررسی انتقادی و تفسیر تحلیلی فعالیت‌ها و برنامه‌ها از روش مطالعه اسنادی استفاده شده است. بنابراین در این تحقیق، پژوهشگران با جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اسناد و مدارکی که مربوط به موضوع پژوهش بوده سعی بر یافتن پاسخی قابل قبول برای مساله پژوهشی خود داشته است. بر این اساس، مروری بر اسناد، یکی از روش‌های شناخته شده است که پژوهشگر می‌تواند بدان وسیله ارزش‌ها و باورهای جامعه یا افراد مورد مشارکت را به تصویر بکشد (مارشال، راسمن، ترجمه پارساییان و اعرابی، ۱۳۷۷: ۱۱۸). و پس از توصیف موضوع به تبیین و تحلیل آن پرداخته شده است که موجبات شناخت هر چه بیشتر از مولفه‌ها و فرآیند بازنگری برنامه‌های درسی آموزش عالی را فراهم می‌آورد که می‌تواند مبنایی برای الگوبرداری و تصمیم‌گیری در نظام دانشگاهی ایران باشد.

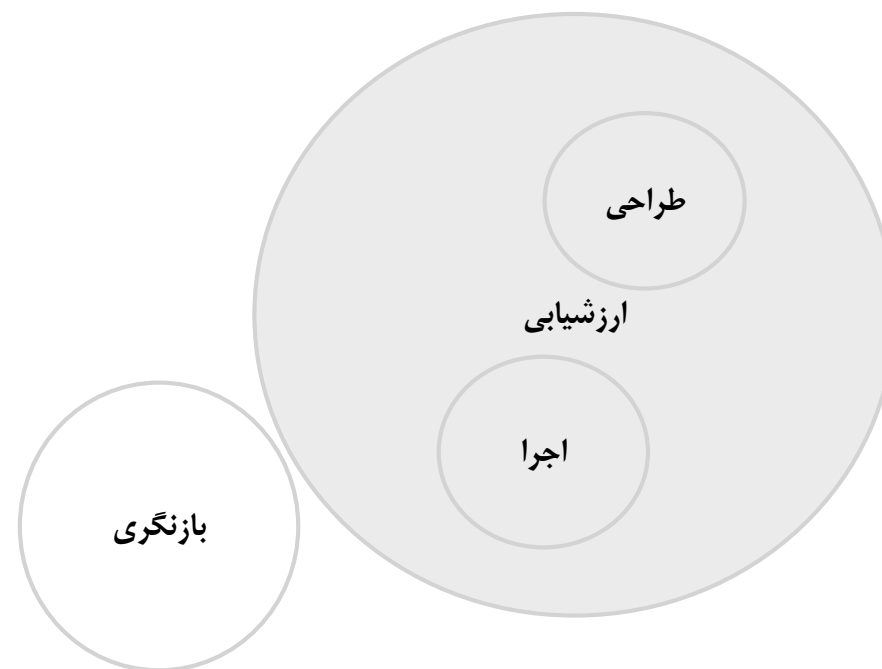
پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

یافته‌های پژوهش

اگر ارزشیابی در بنیان فرایند برنامه ریزی درسی قرار گیرد ، بازنگری برنامه های درسی در مسیر خود اتفاق خواهد افتاد.

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

بحث و نتیجه‌گیری

کیفیت در هر رشته دانشگاهی ارتباط مستقیم به برنامه‌درسی آن رشته دارد که برگرفته از دانش زمینه‌ای و تجربی آن رشته است، همان‌طور که عنوان شد برنامه‌های درسی آموزش عالی از عوامل اساسی هستند که در تحقق بخشیدن به اهداف آموزش عالی نقش بسزایی دارند. در میان عناصر آموزش عالی اهداف و چشم‌انداز اصلی دانشگاه‌ها در چهارچوب برنامه‌های درسی شکل می‌گیرند. بنابراین با توجه به تحولات جهانی و تلاش جوامع برای حفظ موجودیت و بهبود در این تحولات، برنامه‌های درسی به عنوان عنصر تاثیرگذار مطرح می‌شود و اصلاح یا بازنگری آن نیز این تغییرات را معنا می‌دهد، چرا که برنامه‌های درسی آموزش عالی در راستای اهداف و رسالت‌های دانشگاهی باید پاسخگوی شرایط و دغدغه‌های فعلی و آینده کشور باشند و نقش سازنده‌ای در راستای حل مسائل و رشد جامعه ایفا نمایند و رشته‌های مختلف در راستای نیازها و تحولات، به نحوی که از جامعیت و تناسب لازم برخوردار بوده و ضمن پاسخگویی و توجه به نیازهای فردی دانشجویان به مشکلات اجتماعی و به ارزشها و تحولات جهانی نیز پردازد و مقوله بازنگری در برنامه‌های درسی را به عنوان راهکار برای بهبود در پیش‌رو داشته باشد، در این رابطه بازنگری با هدف و چالش مساله کیفیت مطرح می‌شود. که خود علاوه بر اینکه به عنوان یک گام اولیه بلکه به عنوان مولفه اصلی در نظر می‌باشد.

پانزدهمین کنفرانس ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام‌های دانشگاهی

QAUS 2021

۱۹-۲۰ آبان

اساساً از توجیه‌ها